

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

De Definitione per similitudinem. Capvt XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

De definitione per accidentia.

CAPVT XX.

Cic. de legibus n. 2. Quartum definitionis genus fit per accidentia priora, haud multum dissimile, nisi quod magis vagum est, diffusum, & sine respectu ad causam. Ita describitur homo *A-nimal prouidum, sagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis, & consilij.* Ita definitur fama, velox malum à Virgilio, & Tertulliano in apologetico c. 7. Natura famæ omnibus nota est, utrum est fama malum, quo non velocius vllum, cur malum fama? quia velox, an quia plurimum mendax, quæ nec tunc quidem cum aliquid veri affert, sine mendacij vitio est detrahens, adijciens, demutans de veritate. Quid quod ea illi conditio est, ut non nisi cum mentitur perseueret, & tandiu viuit, quandiu non probat. Siquidem vbi probauit cessat esse, & quasi officio nunciandi functa, rem iradit, & exinde res tenetur, res nominatur.

Plaut. in Trinumo. Talis est definitio amoris apud Plantum in Trinumo.

- Blandiloquus, barypago, mendax, cuppes, auatus,
- Elegans, dissoluator, latebricolarum hominum corruptor,
- Blandus, inops, calati indagator, nam qui ab eo, quod amat
- Quam exiemplo sanis sagittis percussus est ilico reiforas
- Labitur, liquitur, da mihi hoc, mel meum, si me amas, fodes

& cat. quibus blandi illius, & vesani monstri proprietates exprimentur. Quod Moschus etiam poeta disertius est profequutus in descriptione Cupidinis.

Χρῆστα μὲν οὐ λευκὸς πυρὶ δὲ ἔχει, δμματα δὲ αὐτῷ
 Δριμύλια, καὶ φλογόντα, κακαὶ φρένες, ἀδὲ
 λάλημα,
 Οὐ γὰρ ἴσθι νοεῖ καὶ ἀγγεταὶ ὡς μέλι φωνά
 Ἦν δὲ χαλᾶ νόσθι ἐστὶν ἀνήμερος. Ἦπερ σπύτας
 Οὐδὲν ἀλαθεύει. δόλιον βρέφθ, ἀργεῖα
 πρῶσθε.

Εὐλόκαμον δὲ κάρλων ἔχθ, δὲ ἰταμόν δὲ
 πρόσωπον
 Μοκχόλα μὲν τήνα χερσῶν μακρὰ δὲ
 βάλλει
 Βάλλει δὲ εἰς ἀχέροντα, καὶ εἰς Αἰδέω βασιλῆα.

Sic mare dicitur à D. Ambrosio hospitium fluuitorum, fons imbrium, deriuatio alluuiorum, inuentio conuictuum, qui sibi distantes populi copulantur, qui præliorum remittentes periculo, qui barbaricus furor clauditur, subsidium in necessitatibus, refugium in periculis, gratia in voluptatibus, salubritas valetudinis, separatorum coniunctio, itineris compendium, transfugium laborantium, subsidium vesticigalium, sterilitatis alimentum. Hexam. lib. 3. cap. 5. In hoc genere sunt definitiones secundi. Mundus est æternus circuitus, spectabilis suppellex, multiformis firmatio, æternus tenor, anfractus sine errore. Sol cæli oculus, diæ ornatus, distributor horarum, splendor sine occasu. Luna cæli purpura, Solis æmula, solamen iter agentium, directio nauigantium, largaroris, prælagium tempestatum. Terra basis cæli, meditullium mundi, fructuum mater & custos, operculum inferorum, nascentium genitrix, nutritrix viuientium, vitæ cellarium. Homo, Meus in carne, spectrum temporis, speculator vitæ, mancipium mortis, transiens viator, anima laboriosa. Mulier insaturabilis bellua, homini pernicies, continua sollicitudo, pugna nunquam desinens, continentia naufragium. Paupertas, bonum odiosum, sanitatis mater, curarum exilium, repertrix sapientia, negotium sine damno, possessio absque calumnia, sine sollicitudine felicitas. Senectus mors viuientium, Verbum proditor animi, Oculi duces corporis, vasa luminis, iudices animi.

De Definitione per similitudinem.

CAPVT XXI.

Definitionem per similia nonnulli prorsus reiiciunt, quod longe ab omni probadatione disiunctam esse putent. Vel enī a (inquunt) qui rem per similitudines describit, ipsius naturam nouit, vel ignorat. Si nouit, quantum melius est rei naturam expromere, quam vanas imagines, & ymbrias consecrari.

Definitio per similia non est inutilis.

Si verò nefcius est, quo pacto sinceram imaginem subijciet oculis, eius ipsius, quod minime dignoscere potuit. Sed has argutias ratio, & vsus doctissimorum hominum refellit, qui plurimum non modo ad delectandum, sed etiam ad persuadendum in definitionibus per similia, farentur esse subsidij. Rei etenim cognitionem confusam, veluti quibusdam radijs vestiunt, & suavius in animos, mentemque intimam perlaborant. Quod si ea esset humani ingenij felicitas, vt vel latentes quasque rerum naturas cognosceret: tamen non inutilis esset definitio, quandoquidem, & expressas vultuum, quos viuos intueri licet effigies in picturis, (tanta est similitudinis illecebra) diligimus, & miramur.

μόνων θεωρίας, quæ omnia intellectu facilia sunt.

Vides quæ in hac definitione diuitiæ, quot conglobatæ similitudines. Differunt autem à similitudine, quod in similitudine res dicatur per imaginem, & comparisonem: hic sine comparisonem affirmetur. Consuetum est autem SS. Patribus ita definire in *Augustinus*, vt ambitio est futile malum, secretum virus, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, tinea sanctitatis.

Bern. de consid. l. 3.

De definitione per negationem.

CAPVT XXII.

Vltimum genus definitionis fit per negationem, vbi orator exprimendo, quid res non sit, auditoribus colligendum relinquit quid sit. Et quid sit libertas quæris? nulli rei seruire, nulli necessitati, nullis casibus. Seneca ad Lucilium. Est illud vsitatissimum in diuinis definitionibus: & disertissime expressit Maximus Tyrius, pulchrum Deum dicam, & pulchrorum omnium pulcherrimum. Haud quidem pulchrum corpus, sed vnde pulchritudo in corpora emanat, neque etiam pulchrum pratum, sed vnde, & prata, & amnes, & mare, cælum ipsum, cœlestesque Dij pulchritudinem decerpunt. Inde enim pulchritudo omnis, tanquam ex perenni, purissimoque fonte, ad nos vsque perlabitur, tantumque, aut fortitudinis, aut firmitatis, aut salutis rebus in singulis, quantum ab eo fonte resparguntur. Ex quo si nihilum hauriant, continuo turpes, dissolutæ, corruptæque tabescunt. Hoc tibi si satis est, Deum inspicisti. Sin minus, quæ non alia poterunt eiusdem naturæ interpretationem proferre? Fac in eo, nec magnitudinem, nec colorem, nec figuram aliquam cogites, non aliud præterea quicquam, quod materia pati consuevit. Ex quo fit etiam, vt ea diuina naturæ præstantia suarum tenebrarum statibulo inclusa, ratione nostri *Dei*. Nō aut nihil appellatur, vt nonnulli philosophantur in hunc Exodi locum. Estne Dominus in nobis *Dei*. Neque verò tantum his negationibus, sed casto plerunque silentio vtuntur oratores. Tanta Dei maiestate percussit: & præclare vbi nos psalm. 63. legimus. Te decet hymnus Deus in Sion. Verba Davidis Hebraica sonant. *Tibi silentium laus Deus in Sion.* *שׁוֹמֵר שִׁתּוֹת אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן* quod silen.

Maximus Tyrius in orat. de Deo.

Dei

Vide Cicer. in Top. is sect. 32.

Vide Chry. in 1. cor. 4. hom. 14.

D. Chry. Hemil. in venerabilis & viuifica eternam.

Σταυρός χριστιανῶν ἑλπίς, σταυρός τυφλῶν ὁδηγός. σταυρός ἀσχηλομένων ἑλπίς, σταυρός πλανωμένων ὁδός. σταυρός ἀδικημένων ἐκδιφάνων ἀντίταγμα. σταυρός δαλεοντων ἐλευθερία. σταυρός βαρβαρῶν φιλανθρωπία, σταυρός βασιλέων μεγαλουργία. σταυρός ἀνόμων νόμος, σταυρός οἰκτιμένης ἀσφέλεια, σταυρός ὀπλον ἀκαταμάχητον. σταυρός εἰδώλων καθαίρεσις, σταυρός βασιλῶν ἀναβολή, σταυρός κνισθης ἀφανισμός. σταυρός ἐλλήνων γλώσσις. σταυρός ἑθνῶν σωτηρία. σταυρός πολεμικῶν βοήθεια, σταυρός χειμαζομένων εὐδελιμῶν, σταυρός πλεοντων κυβένησις. σταυρός ὀρφανῶν πατήρ. σταυρός ἀγγέλων ὁμιλογία, σταυρός διαβόλων πῶσις. σταυρός δαυ-